

Den trykte presses omtale af de danske folkebiblioteker

Af Niels Ebbe Jensen

I dette forår, 1990, sendte lærerne Anders Ørom og Bruno Kjær et tredelt sæt spørgeskemaer til alle danske heltidsbiblioteker, alle centralbiblioteker og de københavnske biblioteker som led i et forskningsprojekt ved Danmarks Biblioteksskoles Aalborgafdeling. Formålet med forskningsprojektet er at dokumentere, analysere og lave teoretiske overvejelser over biblioteksformidling.

Resultaterne af hele spørgeskemaundersøgelsen vil blive nedskrevet i en samlet rapport som vil blive offentliggjort på et senere tidspunkt.

Denne artikel er udsprunget af arbejdet med det røde skema, der omfatter udadrettede formidlingsaktiviteter gennem brugen af massemedier i 1989. Vi modtog ca. 120 besvarede skemaer og medsendt var ca. 500 fotokopierede avisudklip.

Ud fra besvarelserne og avisudklippene vil der i første omgang blive gjort rede for hyppigheden af hvad der annonceres for og hyppigheden af hvad den danske trykte presse finder anledning til at skrive om, alt ordnet efter faldende potens, ligesom den forskel der er på de besvarede skemaer og de medsendte avisudklip vil blive beskrevet. Endvidere vil der blive medtaget en "scoringsliste" over

de biblioteker der er mest omtalt ifølge de medsendte avisudklip.

Dernæst vil artiklen beskæftige sig med hvordan den typiske artikel, indenfor de grupper der har dannet sig efter hvad der er mest omtalt, ser ud, altså hvordan den fremtræder layoutmæssigt, hvordan overskrifter og billeder er, på hvilken kildebaggrund den er bygget op, hvad der fremhæves indholdsmæssigt, hvilken karakter det fremhævede har, og hvordan synsvinklen er.

I artiklens sidste og konkluderende del bringes interviews med bibliotekspersonalet ved Dronninglund Kommunes Bibliotek og Farum Kommunebibliotek, i hvilken del det så vil være muligt at sammenligne det forud skrevne med disse to bibliotekers personales erfaringer og overvejelser, på hvilken måde der så tilsidst vil fremstå et billede af hvordan biblioteksstoffet i den trykte presse fremtræder.

De to biblioteker er udvalgt fordi de havde medsendt et særligt stort antal artikler og ud fra en fornemmelse af, at de havde et godt samarbejde med pressen. Interviewene er sket på baggrund af spørgsmålene Hvad har biblioteket villet? Hvad

kom der i pressen? Hvad har biblioteket opnået m.h.t. image i forhold til det almindelige? og Hvor god er biblioteket til at tackle journalister?

Ifølge de tilsendte spørgeskemaer annonceres der hyppigst for arrangementer, åbningstider og udstillinger. De tal jeg nævner i det følgende er fremkommet ved simpelthen at slå en streg for hver gang ordet er nævnt. Derved fremkommer på landsplan disse tal: Arrangementer 80, åbningstider 65 og udstillinger 28. Herunder er det nødvendigt at tilføje, at mange nævner at der både er tale om annoncer og om pressemeddelelser, hvor der ikke har været råd til annoncering, eller også er det personalet der mener at annoncer og pressemeddelelser er det samme. Det er det ikke.

Når disse ord og tal er nævnt, vil jeg gå videre med at sammenligne hvad der så, stadig ifølge spørgeskemaerne, er kommet ud af "annonceringen", selvfølgelig skal tages med i betragtning, at ikke al omtale opstår på baggrund af at bibliotekerne henvender sig med annoncer og pressemeddelelser.

På spørgsmålet om i hvilken anledning og med hvilket indhold bibliotekerne oftest er blevet omtalt i medierne er svaret, stadig på landsplan, følgende: Arrangementer 74, udstillinger 44, debat 44 og nye servicetiltag 30, herefter åbningstider 14, Bibliotekets dag 13, salg af gamle bøger 12, udvidelser og nyindretning 11, osv. Der svares ikke, eller næsten ikke, på spørgsmålet om med hvilket indhold bibliotekerne oftest er omtalt. Hvorfor det ihvertfald ikke udfra det foreliggende svarmateriale kan lade sig gøre at finde noget bibliotekarsvar på det.

Fordi jeg umiddelbart syntes at besvarelsene var lidt flyvske, gennemgik jeg først de tilsendte avisudklip og kom frem til følgende tal: Udstillinger 110 artikler (eller enheder), arrangementer 59, debat 47, børneteater 44, film, voksne og børn, 39, salg af gamle bøger 26, forfatterarrangementer og foredrag 17, åbningstider 13, EDB-indførelse 12 og ommøblering, herunder modernisering og vedligeholdelsesarbejde, 11. I de tilsendte avisudklip var der kun 7 artikler vedrørende telefaxservi-

ce og 3 vedrørende erhvervsservice, jfr. nye servicetiltag. Udfra det foreliggende svarmateriale handler debatten hovedsagelig om, stadigvæk ved hjælp af stregsystemet,: Lukning af filialer 9 og nedskæringer 7, derefter nyt bibliotek 4, budgetter 4, lokal bibliotekspolitik 3, brugerbetaling 3, flytning af hovedbibliotek 2, børn, TV vs. bøger, 2, lukning af musikudlån, udstilling af erotiske billeder... resten lader sig ikke rubricere.

Udfra de tilsendte avisudklip handler debatten hovedsagelig om: Nyt bibliotek 21 artikler (eller enheder), flytning af bibliotek 5, økonomi 4, EDB og video på biblioteket 4, Salman Rushdie 3, lukning af filial 3, børn, TV vs. bøger, 3, kulturpolitik 2, fremtidens bibliotek og bogbus specielt for børn. Til denne gruppe kan måske føjes fald og stigning i bogudlån 6.

Nye servicetiltag handler ifølge besvarelsene om: erhvervsservice 3, telefaxservice 2, udlån af disketter 2, udlån af video 2, start musikudlån, overgang til heltid, ugens bogtilbud, lydavis om Den franske revolution. I mange tilfælde nævnes arten ikke. Der svares blot nye medier, nye materialer og lignende.

Det er ikke udfra spørgeskemaerne lykkedes at lave en "scoringssliste" over biblioteker der har fået speciel megen omtale i de trykte medier, idet der simpelthen ikke findes noget svar på det i spørgeskemaerne. Men udfra de tilsendte avisudklip fremkommer der en top 8-liste, der ser således ud: Dronninglund Kommunes Bibliotek 142 artikler (eller enheder), Farum Kommunebibliotek 69, Gentofte Kommunebibliotek 49, Greve Kommunebibliotek 45, Frederiksværk Folkebibliotek 44, Stubbekøbing Bibliotek 26, Nordborg Bibliotek 17 og Hjørring Bibliotek 11.

Arrangementer og udstillinger er tilsyneladende det der beskrives mest i den trykte presse, hvilket jo stemmer ganske godt overens med det billede man i forvejen har af virkeligheden, og både spørgeskemaerne og de tilsendte avisudklip dokumenterer det. Her kan så tilføjes, at noget af det der bringer sindene mest i kog er lukning af filialer og nedskæringer, som det er svaret under min rubrik "debat". Men også opførelsen af et nyt hoved-

bibliotek giver anledning til en del skriveri. De 21 artikler angående et nyt bibliotek omhandler hovedsagelig Frederiksværk Folkebibliotek.

Der skrives åbenbart ikke så meget om åbnings-tider, som der annonceres og udsendes pressemed-delelser om åbningstider. Det kan undre en, fordi åbningstider er et omfattende begreb, men der fore-ligger ikke rigtig mulighed for at besvare spørgs-målet udfra det foreliggende materiale.

Generelt for hele det tilsendte udklipsmateriale gælder det, at der er alt for mange kedelige, fantasiløse overskrifter uden effekt, i nogle tilfælde intetsigende overskrifter, der ikke fortæller noget om indholdet. Eller rubrikker som er direkte vildledende (disse er dog ikke i så stort antal, men de er der). Alt for mange kedelige billeder af biblioteksinventar, i nogle tilfælde helt uden perso-ner, sandsynligvis hvor der ikke har været noget at fotografere.

Ud af de ca. 500 artikler er ca. 110 illustrerede. 45 af disse er de kedelige billeder af biblioteksinventar som kulisser for lånere, bibliotekarer og børn, men i flere tilfælde er der som sagt ikke andet end inventaret på billederne. Der er 30 billeder af udstillinger, der er billeder af det udstillede, billeder af det udstillede med personer, og billeder af det udstillede med børn (børneudstillinger). Der er 15 rene børnebilleder og 15 billeder omhand-lende børneteater. Børnene er altså ikke forfordelt, men man kan jo godt få det indtryk, at biblioteker, det er noget for børn, mere end for voksne. Idet der er flere børn end voksne på billederne. Måske fordi børn altid er gode på billeder.

For ikke at trætte læseren med for mange gen-tagelser, så må man sige, at for alle de herefter beskrevne grupper vedkommende gælder det, at artiklerne løber over 1 til flere spalter, og i de to grupper arrangementer og udstillinger er der desuden gjort brug af såkaldt udvidede billedtek-ster. Man kan ikke sige at en artikel er typisk 2-spaltet i en artikelgruppe og typisk 3-spaltet i en anden.

En udvidet billedtekst er typisk et billede, hvor- under en linie af en mindre overskriftstype, hvor- under en kort tekst.

Desuden er det almindeligt at illustrere foromtaler fx af børneteater med såkaldte pressebilleder, dvs. billedmateriale, som fx børneteateret har sendt til biblioteket eller til pressen.

Arrangementer

Den typiske artikel indenfor denne gruppe er **for- omtalen**. Den udmærker sig ved en fantasiløs over- skrift. Ex: Teater for de mindste. Der er anvendt et pressebillede, der typisk illustrerer en eller flere medvirkende i et børneteaterstykke fx.

Artiklen er skrevet på baggrund af en pressemed- delelse. Den (artiklen) indeholder oplysninger om hvad der sker, hvornår det sker, hvor det sker og hvordan adgangsbetingelserne er. Indholdet af arrangementet og de deltagende personer beskrives. Der refereres objektivt fra pressemeddelelsen, og det er mit bud, at det der ønskes formidlet, formid- les. Synsvinklen bag må være at informere om arrangementet.

En undergruppe er så en anmeldelse eller en omtale af et arrangement, og man har udfra det tilsendte materiale indtryk af at sådanne hører til sjældenhederne. Men de findes dog og udmærker sig ved et vellykket billede taget af avisens egen fotograf. Disse er dog i mindretal. Der mangler stadig kreativitet og fantasi i overskriften, men journalisten har selv været på stedet og har be- skrevet arrangementet med indlevelse og interesse, og har trukket frem, hvad der har været specielt i denne sammenhæng. Fx at børneinstitutioner og biblioteker har slået de knappe midler sammen for at kunne give børnene nogle gode oplevelser, så besøg af børneteater, Zoologisk haves skoletjene- ste, et rock-band og et musik- og dukkeværksted tilsyneladende faldt på et tørt sted og gav børnene en dag de vil huske.

Artiklen illustreres af et kært billede (et højt 3- spaltet) af en voksen pige, der holder om en pige der holder om en kanin. Overskriften lyder: Børne- kultur i medborgerhus. En lidt død overskrift. Det er synd at journalisten ikke har givet den en tand

til, så den var i bedre overensstemmelse med tekst og billede.

Umiddelbart ser det ud til at journalisten har formidlet det arrangørerne har ønsket at formidle, men om det også er tilfældet må stå hen i det uvisse. Men mit bud er at artiklen bærer præg af at journalisten har været engageret og haft et ønske om at formidle dette arrangements kvaliteter.

Udstillinger

Typisk indenfor denne gruppe er både **foromtaler** og **omtaler**. En hyppigt forekommende overskrift indenfor denne gruppe er Pravda-overskriften. Ex: Rudolf Steiner Børnehaven udstiller på biblioteket. Det er sandt, men overskriften er kedelig. Der mangler kreativitet i overskrifterne. Men til gengæld kan man her glæde sig over en langt større billedrigdom, men typisk billeder af personer (udstillere og bibliotekarere) og det udstillede. Desværre har det udstillede en tendens til at blive utydeligt i avisen, ligesom ansigtsudtrykkene har en tendens til at blive benovede.

Der er gjort brug af pressemeddelelser, men i lige så mange tilfælde har journalisten været på stedet.

I foromtalerne gives der oplysninger om tid og sted. Der fortælles noget om udstilleren/udstillerne og noget om indholdet. Der refereres objektivt hvad biblioteket/udstilleren/udstillerne ønsker at formidle. Det er selvfølgelig stadigvæk et skøn. Synsvinkel: at informere om udstillingen.

Hvor journalisten har været på stedet, skrives der med større eller mindre interesse med samme indhold som i foromtalen og med samme synsvinkel. Alle bestræber sig på at skrive en god historie, det gør journalister altid, og alle elementerne i en god historie, eller bare en acceptabel historie, er med.

Hvor journalisten har været der, har der også været en fotograf med, og der er taget virkelig mange gode billeder. Overskrifterne er stadig kedelige, men enkelte er hæderlige. Historierne er præget af engagement og der er skrevet flere gode historier. Fx:

Fantasier i jern (1 linie kursiv, 3 spalter) Børn udstiller Robert Jacobsen-agtige skulpturer (1 linie, 4 spalter). Et 3-spaltet billede i højformat af en dreng, der sidder på hug ved siden af en jernskulptur.

Journalisten lader i vid udstrækning drengen selv fortælle, og det sker med en indlevelse fra journalistens side, så man fornemmer den hoppende energi drengen/drengene er i besiddelse af. Der fortælles i artiklen, at drengen har fået affaldsjernet hos smeden, og at de svejser den ene rablende sammensætning efter den anden sammen henne i fritidsklubben, under opsyn og med fralæring af en voksen. Og det har så resulteret i en fernisering på biblioteket. Det er ikke særligt svært at svejse, siger drengen.

Synsvinkel: Jeg gætter på, at journalisten har formidlet det han syntes var en god historie. Det er en god historie, set ud fra et journalistisk synspunkt.

Fordi der var mange gode billededer vil jeg desuden kort beskrive nogle af dem.

Der er et par gode billeder af børn med figurer af både personer og dyr, som de selv har fremstillet i papmaché og udstiller på biblioteket. Det er glade og levende billeder. Der er et herligt billede af en flok voksne piger i de kollektioner de selv har syet i aftenskolen og fremviser i bibliotekssalen. Og et dejligt billede af 12 kunstnere, arm i arm, der udstiller samlet på biblioteket. Og som et sidste eksempel et stort billede af to drenge og en lærerpige, der er optaget af at lave papir. Et spændende billede, fordi det er en fotograferet handling. Personerne ser ikke på fotografen, de har noget for, de taler med hinanden.

Debat

I denne gruppe er overskrifterne straks bedre, thi de går mere på indholdet. Billedmaterialet er mest personer, der mener noget, og enkelte af "stridens æble". Fx opførelsen af et nyt bibliotek.

Historierne er overvejende resultatet af journalistens dækning af sagen, enten på stedet eller telefonisk. Derudover enkelte læserbreve.

I mange tilfælde er der tale om en sag, der kører et stykke tid. Sagen følges så længe den kører.

Indholdsmæssigt fremhæves ikke blot hvad der er karakteristisk for sagen, men alle sagens punkter belyses og diskuteres. Sagen belyses mest muligt ved interviews med personer hele vejen igennem hierarkiet, det være sig politikere, bibliotekarer, berørte personer etc. De interviewede argumenterer for og imod, og alle synspunkter i sagen kommer igennem.

På den måde belyser såvel journalisten som de interviewede alle aspekter/problemer i sagen.

Nogen vil noget, andre vil ikke. Reaktionen på fx beslutninger refereres og sagens videre forløb, fx konsekvenser, følges op. Der er mange ting på spil, mest drejende sig om følelser/meninger og økonomi. Alt dette beskriver journalisten.

Der refereres objektivt, og alle synspunkter refereres.

Synsvinklen må være at informere om sagen, at belyse den mest muligt, og at formidle synspunkter.

I en sag er det, udover de allerede nævnte elementer, finansieringen af et nyt bibliotek der diskuteres. Udover artikler af ren informativ art om byggeriet, bringes der interviews og læserbreve. De interviewede er bla. formanden for kulturudvalget og andre fra A-Å i politik. Alle kommer til orde med ideer til finansiering, enten gennem interviews eller gennem læserbreve. Til sidst lykkes det at skaffe midlerne til det nye bibliotek.

I en anden sag har et flertal i byrådet bestemt, at en filial skal nedlægges. Det er flere af borgerne imod. De henvender sig til formanden for borgerforeningen, der foreslår tre ugentlige bogbusstop. Det bliver så det plaster på såret, de må leve med. Politikerne overhører borgernes beklagelser og argumenterer med at det er sparetider. Og såvel bibliotekarer som formanden for borgerforeningen falder til patten, og taler varmt for bogbussen! Og borgerne (lånerne), de er så både benovede over den fine bogbus, men der er også utilfredshed med arrangementet.

Salg af gamle bøger

I denne artikelgruppe går overskrifterne fra at være kedelige til at være mere veloplagte. Der er anvendt de allerede nævnte kedelige billeder af biblioteksinventar og i denne kulisse en enkelt låner eller en bibliotekar. Artiklerne må siges at være blevet til i et samspil mellem pressemeddelelsen og den journalistiske dækning, enten på stedet eller telefonisk.

Der refereres objektivt, og synsvinklen må først og fremmest være at informere om salget af de gamle bøger. Desuden finder man også her nogle af debattens elementer, såsom at belyse sagen mest muligt og at formidle synspunkter.

En sag følges typisk fra start til slut. Eksempelvis følger et bibliotek efter et andet med salg af gamle bøger.

I en række artikler fortælles der følgende:

- ombaggrunden: Kulturministerens "velsignelse" på årsmødet i Frederikshavn. Om hvilke forbedringer biblioteket er i gang med og hvilke overvejelser man gør sig m.h.t. salget, om at der skal fastsættes en dato for starten af salget, om hvor mange bøger der kan sælges, til hvilken pris man regner med at kunne sælge dem og hvor mange penge man regner med at kunne få ind for salget.
- om at kulturudvalgsformanden stiller forslag om at give biblioteket tilladelse til at sælge gamle bøger.
- om at biblioteket skal udarbejde forslag til salget.
- om at kulturudvalgsformanden nu har givet grønt lys for salget, efter at kulturministerens bekendtgørelse er trådt i kraft, og at biblioteket skal udarbejde retningslinier for salget.
- om at der nu er fastsat tid og sted for salget, og hvordan salget kommer til at foregå. (Premieren er henlagt til en skole i forbindelse med et kulturmarked).
- om at salget blev en succes og at det vil fortsætte på biblioteket. Der nævnes tid og sted, hvordan salget vil foregå, hvor på biblioteket det vil foregå, og at der fremover vil være salg af gamle bøger på biblioteket en bestemt dag hver uge.

I alle artiklerne gentages desuden det regnestykke, der allerede blev stillet op i den første artikel.

Artikelgrundlaget for de sidste tre grupper er meget lille, og derfor kan der kun vil blive tale om en kort gennemgang af hvad der kan trækkes ud af det tilsendte materiale.

Åbningstider

Overskrifterne er enten fantasiløse eller almindelige (Pravda-rubrikker). Kun et enkelt billede: Biblioteksinventar og låner. Artiklerne er i lige høj grad blevet til på baggrund af pressemeddelelser, som de er et resultat af en journalistisk dækning. Indholdsmæssigt informeres der om de nye åbningstider, om baggrunden for dem, og om hvilke fordele de indebærer. Der refereres objektivt, og artiklerne har karakter af at være informerende.

EDB-indførelse

Almindelige, fantasiløse overskrifter, enkelte dog beskrivende. Få billeder: Mest inventar, bibliotekarere, bøger og EDB-udstyr. Artiklerne er overvejende et resultat af en journalistisk dækning. Indholdet beskæftiger sig i hovedsagen med hvor nemt det er at bruge det nye udstyr, hvordan man lettere og hurtigere skaffer sig overblik over materialer med det. Der refereres objektivt. Bibliotekarernes synspunkter refereres.

Ommøblering

I overskrifterne er der nogen fantasiudfoldelse og varme. Overvejende billeder af nyt inventar og bibliotekspersonale. Artiklerne er udelukkende bygget på journalistisk tilstedeværelse. De informerer om de ændringer der er sket til lånernes fordel. Der refereres objektivt, og artiklerne har karakter af at være informerende.

Ud fra interviewene med personalet ved Dronninglund Kommunes Bibliotek og Farum Kommunebibliotek om deres erfaringer med den trykte presse

er der nogle tendenser der træder tydeligt frem og som dokumenterer det allerede skrevne.

Det bogmæssige, hvad biblioteket kan, og de principielle spørgsmål er lavt prioriteret stof af den trykte presses folk, ja biblioteksstoffet i det hele taget kan siges at have en relativ lav prioritering. Journalisterne er nyhedsorienterede. De interesserer sig ikke meget for hvordan biblioteket fungerer, og er lidt bearbejdende når det kommer til biblioteksstoffet. De er lidt opsøgende, skriver gerne foromtaler af fx børneteater, men følger sjældent op med en anmeldelse. De er lidt udvælgende og lidt aktive, de går kun lidt ind i hvad der sker på biblioteksområdet. Bibliotekets daglige arbejde er ikke godt stof. Det er ihvertfald de erfaringer man har gjort sig på lokalt plan.

Når man kommer op på landsplan ser det knapt så sort ud, her er straks en større aktivitet i journalistverdenen, hvad angår det stof som bibliotekarerne savner på lokalt plan. Måske lige bortset fra, at man vel heller ikke på landsplan interesserer sig overvældende meget for hvordan biblioteket fungerer, for hvordan bibliotekets daglige arbejde er.

- Men en god måde at få noget af dette stof i spalterne på landsplan er for en bibliotekar at være hurtig, når der er en sag der brænder af aktualitet, til at gribe pennen og skrive et læserbrev eller en kronik, det afføder gerne en reaktion, enten fra journalistside eller fra anden side.

- Det drejer sig om at have en fornemmelse for at kunne komme med sit indlæg på det rigtige tidspunkt, og man skal ikke være ret meget mere end en dag om at skrive det og få det afsted med det samme, siger overbibliotekar Grete Munch, Dronninglund Kommunes Bibliotek.

Til gengæld er bibliotekerne glade for den omtale de får, og det ligger jo helt pænt med omtale af arrangementer og udstillinger, fordi biblioteket jo trods alt får en del PR på den måde. Overbibliotekar Arne Bak-Sørensen, Farum Kommunebibliotek, er sikker på at enhver presseomtale er med til at styrke befolkningens kendskab til biblioteket, ja vil næsten gå så vidt som til at sige at dårlig omtale er bedre end ingen omtale. Og Grete Munch underkender ikke betydningen af fx megen omtale af

børnarrangementer og mange billeder af børn, idet såvel forældre som bedsteforældre på den måde kommer i berøring med biblioteket, og fordi børnene er fremtidens lånere.

På trods af at der er en slagside i journalisterne udvælgelse af stoffet, ihvertfald set ud fra et bibliotekarsynspunkt, er det ikke sådan at man beklager sig over den trykte presse.

- Vi er godt tilfredse, for vi får megen omtale, er det samlede personales mening i Dronninglund. Det bogmæssige, hvad biblioteket kan, er ikke godt stof, men det står der! understreger Grete Munch. Sådan forstået at alt hvad biblioteket formidler til pressen kommer med under en eller anden form.

- Ofte har vi måttet lede rundt i spalterne før vi kunne finde vore små pressemeddelelser, siger Arne Bak-Sørensen. Andre gange har vi været forsidestof - eller der har været store artikler med fotografier.

Hvordan fungerer så samarbejdet med den trykte presse?

I Dronninglund benytter man sig af to store dagblades lokalredaktioner, desuden er der to ugeaviser, som bringer stoffet i den form biblioteket overbringer det, uden at gøre mere ved det. Det er altså mest med de to dagblades lokalredaktioner samarbejdet foregår.

- Vi giver dem noget skriftligt, som vi tit afleverer personligt, så vi ses jævnligt og snakker sammen. Altså en kombination af pressemeddelelser og personlig kontakt, ses vi ikke, taler vi sammen i telefonen, siger Grete Munch.

Personalet i Dronninglund er godt tilfreds med deres samarbejde med journalisterne, og de synes selv de er gode til at udforme pressemeddelelser, så de bliver indbydende, og til at tackle journalisterne. Pressemeddelelserne indeholder alle de konkrete oplysninger, journalisterne har brug for, og så er det op til dem at gøre mere ved sagen, hvis de har lyst til det.

- Men det er ingen skade til på det lokale plan at være bevidst om at være kreativ i sin tankegang, hvis man ønsker mere avisomtale. Det drejer sig ikke om at opfinde begivenheder, men om at være

anderledes, så kommer man i avisen, siger Grete Munch.

Alligevel er det generelt sådan i Dronninglund, at har aviserne meget stof er de mindre interesserede i biblioteksstoffet, og har de ikke meget stof, så får biblioteksstoffet rigtig lov til at brede sig i spalterne.

Hvordan er stoffet så layoutet, når det kommer i avisen?

Nogle gange mere spændende end andre gange, mener man i Dronninglund, og Arne Bak-Sørensen i Farum mener, at stoffet nogle gange kan være sat flot op, men det kan også fremstå lidt rodet.

I Farum benytter man sig af to lokalaviser, altså aviser med journalistisk arbejdskraft, og et regionalt dagblad.

Samarbejdet med det regionale dagblad og den ene lokalavis er fint. Den anden lokalavis har tilsyneladende en redaktionel linie, der går ud på at man ikke lader sig diktere, man vil helst selv tage initiativet og er mest interesseret, når der er noget stort i gære. Til gengæld har den ene lokalavis en journalist, som er meget interesseret i biblioteksstof, og dette må jo siges at være et plus for et bibliotek i et lokalsamfund.

- Men det er ikke mit indtryk at der skrives specielt meget om vores bibliotek i forhold til andre biblioteker, siger Arne Bak-Sørensen. På den anden side kan man nok iagttage, at der skrives mere om os nu, end tidligere, og jeg tror det skyldes at vi har fået lagt en politik der går ud på altid at meddele os til omverdenen. Vi forsøger altid, når der bare er den mindste anledning, at meddele pressen, at nu er der grund til at beskæftige sig med os.

- Det sker som regel ved hjælp, af en pressemeddelelse, der ofte er udformet således, at man næsten kan aftrykke den i uændret form. Der burde ikke udkomme et nummer af lokalaviserne uden biblioteksstof, men det kniber med tiden til at producere stoffet. Fx ville det være fint med en kort omtale af nogle af de nye bøger, som biblioteket har fået.

- Vi er nok ikke så gode til at tackle journalisterne. Det vi har gjort er, at forsøge at få journalisterne

til at lave opfølgninger på pressemeddelelser, og det lykkes da i et vist omfang, ofte ved at vi ringer og spørger om det ikke var noget med et interview.

- Om vores image i forhold til det almindelige vil jeg sige, at jeg tror efterhånden, at det er svært at sige, hvad det almindelige biblioteksimage er. Tidligere var folkebibliotekerne landet over forholdsvis ens. Det er ikke længere tilfældet, og alt tyder på, at differentieringen vil være tiltagende som en direkte følge af den politik, der føres både fra statslig og fra kommunalt hold. Vi har oplevet bortfald af direkte statstilskud og et bevillingssystem der giver stadig større spillerum lokalt, bortset fra beløbets størrelse naturligvis, og det smitter alt sammen af på bibliotekerne. Vi vil gerne ændre vores image fra et lidt gammeldags, lukket og støvet til et åbent aktivt, og alt dette smitter sikkert også af hos pressen, siger Arne Bak-Sørensen.

Afsluttende bemærkninger

Det dominerende indtryk man får ved gennemlæsning af de tilsendte artikler er, at bibliotekerne ikke er særlig gode til at markedsføre sig selv, og dette i samspil med manglende engagement fra pressens side bliver til en bunke artikler, der tydeligt bærer præg af overfladiskhed. Der må være meget mere bibliotekerne kan og vil end det fremgår af den tilsendte dynges avisudklip. Så kom igang med at markedsføre! To ting er ihvertfald vigtige, at skrive gode pressemeddelelser og at pleje en god personlig kontakt til journalisterne.

De tendenser der præger avisudklippene og svarene i spørgeskemaerne passer til de erfaringer man har gjort sig i Dronninglund og i Farum. Det er arrangementer og udstillinger der skrives mest om. Journalisten gør brug af pressemeddelelsen og kommer i nogen grad på biblioteket. Men det er overvejende pressemeddelelsen der har været i brug, i mindre grad er der tale om opsøgende journalistik. Artiklerne er overvejende uengagerede, der er ingen kreativitet i overskrifterne og billedsiden er jævnt kedelig. Man finder enkelte

artikler, der er præget af engagement - men det kan også være ren og skær professionalisme, eller det der med at skrive en god historie. Og gode overskrifter kan tælles på en hånd!

Man kan dog finde gode overskrifter i debatstoffet, og udstillingsstoffet rummer flere gode billeder. Men man skal lede meget længe i udklipsdyngen for at finde artikler, hvor overskrift, tekst og billede går op i en højere enhed, indholdsmæssigt som layoutmæssigt. Det er da ellers en selvfølge, at det er et mål som enhver journalist må bestræbe sig på at nå i enhver artikel. Det er utroligt at den trykte presses folk ikke er mere kreative. For at få et holdepunkt for at gå ind i hvad det er der gør, at noget biblioteksstof er mere spændende formidlet end andet, tvinges jeg til at klamre mig til eksemplet: Fantasier i jern. (Se udstillingsstoffet.)

Først og fremmest er noget stof mere spændende formidlet end andet, fordi der har været en god historie at fortælle. Journalisten har, foruden at finde frem til hvad der var en god historie i, brugt sine faglige kvalifikationer på at tale med dem, der skulle give ham den historie han skulle bruge, eller den historie han skulle formidle. Han har været engageret - eller veloplagt, han har haft en god iagttagelsesevne og han har været kreativ.

Hans historie har været ledsaget af et godt billede. Og en forudsætning for et godt billede er en god fotograf. Og både journalisten og fotografen har vidst hvad et godt billede er. Lige pludselig er det der bare. Ellers kan det skabes. Muligheden er altid til stede.

Han har forstået at lægge en kreativitet ind i overskriften. Han har lavet den så den gik på indholdet, eller haft en idé med den. Og layoutmæssigt har han forstået at bruge de typografiske virkemidler. Han har tænkt i layout. Han har vidst hvad et godt layout er, og han har hele tiden tænkt på hvordan han gerne ville se sin historie i avisen, med overskrift, tekst, billede og det hele.

Bibliotekarerne må kunne aflure noget her. Det bedste råd jeg kan give er at man lærer journalisten at kende og at man finder ud af hvordan han arbejder. Bliv selv mere bevidst om hvad der dur

som avisstof, og få en fornemmelse for hvad en god historie er. Hvis man lærer journalisten at kende, lærer man også noget om hvordan han arbejder, og så forstår man straks meget mere. I et lokalsamfund som Dronninglund er dette muligt og det har jo givet gode resultater.

Bibliotekarere må blive bedre til at kommunikere med journalister, både skriftligt og mundtligt. De må gøre sig mere umage med at udforme deres skriftlige oplæg til journalisterne, så de opfatter det som brugbart stof, og med at sætte overskrifter, der vil noget - på pressemeddelelserne. På samme måde må de også lære at redigere i det de siger til journalisterne, der ikke gider høre på en masse der egentlig ikke kommer sagen ved. Lær at finde ud af hvad der er væsentligt og hvad der er mindre væsentligt.

En god måde at komme omkring det på er ved at tage nogle kurser i hvordan man skriver en pressemeddelelse, og hvordan man sætter en overskrift på den. Og at etablere en god personlig kontakt til journalisten, lær ham at kende, så lærer man også noget om hvordan man formulerer ens skriftlige såvel som mundtlige oplæg til ham.

Hvad forhindrer biblioteksfolk i at bombardere pressen med velskrevne pressemeddelelser om alt muligt? Og i at følge disse op med en god personlig kontakt til journalisten? Det kan ikke passe, at bibliotekarere ikke kan mobilisere overtalelses-evner, der kan få journalisterne til at skrive om ting der umiddelbart ikke interesserer dem. Prøv at være anderledes og kreative i kontakten til journalisterne. Gør tingene på en anden måde. Find på noget nyt. Så vil der måske komme mange flere gode historier i avisen.

Niels Ebbe Jensen er journalist